

ประกาศมหาวิทยาลัยสยาม

เรื่อง นโยบายการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) อย่างมีจริยธรรมและธรรมาภิบาล พ.ศ. ๒๕๖๙

ด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนการสอน การวิจัย การบริหารจัดการ และการบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยสยามตระหนักถึงศักยภาพของเทคโนโลยีดังกล่าวในการเสริมสร้างประสิทธิภาพและขยายขีดความสามารถของบุคลากรและนักศึกษา อย่างไรก็ตาม การนำ AI มาใช้โดยปราศจากกรอบธรรมาภิบาลอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านจริยธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความเป็นส่วนตัว ดังนั้น มหาวิทยาลัยจึงจำเป็นต้องกำหนดกรอบแนวทางการใช้ AI อย่างเหมาะสม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๓ (๕) แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๓ (๑) (๒) (๕) (๑๐) และ (๑๑) จึงออกประกาศไว้ดังนี้

หมวดที่ ๑ บททั่วไป

ข้อ ๑ นิยามศัพท์

“เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์” หรือ “AI” หมายความว่า ระบบประมวลผลของคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ การให้เหตุผล การวิเคราะห์ หรือการสร้างเนื้อหาในลักษณะที่คล้ายคลึงกับความฉลาดของมนุษย์

“Generative AI” หมายความว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถสร้างเนื้อหาได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอ หรือซอร์สโค้ด จากการสั่งงานผ่านชุดคำสั่ง (Prompt)

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกำกับดูแลการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ มหาวิทยาลัยสยาม

ข้อ ๒ ความมุ่งหมาย

ประกาศนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบแนวทางและหลักปฏิบัติในการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการกิจของมหาวิทยาลัย อย่างมีจริยธรรม โปร่งใส รับผิดชอบ และปลอดภัย เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนการสอน การวิจัย การบริหารจัดการ และการบริการวิชาการ ขณะเดียวกันก็ป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งานโดยปราศจากกรอบธรรมาภิบาล

ข้อ ๓ ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศนี้ใช้บังคับกับบุคลากรทุกประเภทของมหาวิทยาลัยสยาม รวมถึงคณาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัย ข้าราชการ ลูกจ้าง นักศึกษา ผู้รับจ้าง ผู้ให้บริการ และคู่สัญญาทุกราย ที่มีการใช้ AI ในภารกิจของมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะกระทำนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกสถานที่ของมหาวิทยาลัย หรือในระบบสารสนเทศหรือนอกระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยก็ตาม

หมวดที่ ๒ หลักการพื้นฐาน

ข้อ ๔ หลักการใช้ AI

มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้การใช้ AI ในมหาวิทยาลัยสยามเป็นไปตามหลักการดังต่อไปนี้

๑. หลักจริยธรรมและความโปร่งใส (Ethics and Transparency) — การใช้ AI ต้องเป็นไปอย่างมีจริยธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ ผู้ใช้ต้องเปิดเผยและระบุรายละเอียดการใช้งาน AI ในผลงานทางวิชาการอย่างชัดเจน
๒. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) — ผู้ใช้ AI ต้องรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้งาน โดยมนุษย์ ยังคงเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุด ไม่อาจอ้าง AI เป็นเหตุผลในการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ การตัดสินใจที่สำคัญต้องมีบุคลากรเป็นผู้ตรวจสอบและยืนยันความถูกต้อง
๓. หลักความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ (Accuracy and Reliability) — ผลลัพธ์จาก AI ควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถืออย่างรอบคอบก่อนนำไปใช้งานจริง โดยเฉพาะในบริบทที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้อื่น
๔. หลักความเป็นธรรมและความเสมอภาค (Fairness and Equity) — การเข้าถึงและการใช้ AI ควรเป็นไปอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง โดยมหาวิทยาลัยจะส่งเสริมให้บุคลากรและนักศึกษาสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและทักษะที่จำเป็นสำหรับการใช้งาน AI อย่างเหมาะสม
๕. หลักการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ (Human-Centric Development) — AI เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ และการปฏิบัติงาน มิใช่การทดแทนบทบาทของมนุษย์ มหาวิทยาลัยจะส่งเสริมให้ AI ถูกใช้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและทักษะของบุคลากรและนักศึกษา
๖. หลักความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว (Security and Privacy) — การใช้ AI ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของผู้เกี่ยวข้อง การเก็บรักษาและการใช้ข้อมูลต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ (PDPA) และนโยบายของมหาวิทยาลัย

หมวดที่ ๓ การแบ่งระดับความเสี่ยงของ AI

ข้อ ๕ การจัดระดับความเสี่ยง

มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่จะจำแนกระดับความเสี่ยงของการใช้ AI เป็น ๓ ระดับ เพื่อกำหนดแนวทางในการกำกับดูแลที่เหมาะสม ดังนี้

๑. ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk)

AI ที่ใช้สนับสนุนงานทั่วไป มีผลกระทบต่อบุคคลหรือองค์กรน้อย

ตัวอย่างการใช้งาน	แนวทางกำกับดูแล
ช่วยเขียนเอกสารทั่วไป	ตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้
ช่วยสรุปเนื้อหา	ระบุว่าใช้ AI ช่วย
ช่วยค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น	ตรวจสอบแหล่งที่มา

๒. ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Medium Risk)

AI ที่ใช้ในกระบวนการทำงานที่มีผลกระทบต่อบุคคลหรือองค์กรในระดับหนึ่ง

ตัวอย่างการใช้งาน	แนวทางกำกับดูแล
วิเคราะห์ผลการเรียนของนักศึกษา	ต้องมีบุคลากรตรวจสอบและยืนยัน
วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย	ต้องมีนักวิจัยตรวจสอบความถูกต้อง

ช่วยในการประเมินผลงานเบื้องต้น

ต้องมีบุคลากรตรวจสอบและยืนยัน

๓. ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk)

AI ที่ใช้ในการตัดสินใจที่มีผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิหรือผลประโยชน์ของบุคคล

ตัวอย่างการใช้งาน

แนวทางกำกับดูแล

คัดเลือกบุคลากร

ต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ ห้ามใช้ AI ตัดสินใจแต่เพียงลำพัง

พิจารณาทุนการศึกษา

ต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ ห้ามใช้ AI ตัดสินใจแต่เพียงลำพัง

ประเมินผลนักศึกษาเพื่อตัดสินผลการศึกษา

ต้องมีอาจารย์ผู้สอนตรวจสอบและรับผิดชอบ

ทั้งนี้ การใช้งาน AI ในระดับความเสี่ยงสูงต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการกำกับดูแลการใช้ AI ก่อนดำเนินการ

หมวดที่ ๔ การใช้งาน AI ในภารกิจต่าง ๆ

ข้อ ๖ การใช้งานด้านการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่จะสนับสนุนให้ผู้สอนและนักศึกษาใช้ AI เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้และการสอน ภายใต้หลักการดังนี้

๑. ผู้สอนอาจใช้ AI ช่วยในการออกแบบการสอน สร้างสื่อการเรียนรู้ พัฒนาข้อสอบ และสร้างเครื่องมือประเมินผล โดยผู้สอนต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่ได้จาก AI

๒. นักศึกษาอาจใช้ AI เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ การค้นคว้า และการฝึกปฏิบัติ ภายใต้การกำกับดูแลของผู้สอน และเป็นไปตามข้อกำหนดของแต่ละรายวิชา

๓. การนำเนื้อหาจาก AI มาใช้ในงานวิชาการ เช่น รายงาน การบ้าน หรือผลงานที่ส่งเพื่อการประเมิน ต้องมีการอ้างอิงและเปิดเผยการใช้งานอย่างชัดเจน การปกปิดหรือนำเสนอผลงานที่สร้างโดย AI เป็นผลงานของตนเองโดยไม่เปิดเผย ถือเป็นกระทำที่ขัดต่อความซื่อสัตย์ทางวิชาการ

๔. มหาวิทยาลัยมีแนวทางที่จะส่งเสริมให้มีการบูรณาการความรู้ด้าน AI Literacy และ AI Governance ในหลักสูตรทุกระดับตามความเหมาะสม เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ศึกษาในการใช้ AI อย่างชาญฉลาดและปลอดภัย

ข้อ ๗ การใช้งานด้านการวิจัย

มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่จะสนับสนุนให้นักวิจัยยุคนี้ใช้ AI ในกระบวนการวิจัย ภายใต้หลักจริยธรรมการวิจัย และข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางดังนี้

๑. นักวิจัยอาจใช้ AI ในกระบวนการวิจัยครอบคลุมการทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์ข้อมูล การร่างผลการวิจัย และการเขียนโค้ด ภายใต้การกำกับดูแลและรับผิดชอบต่อผลของนักวิจัย

๒. นักวิจัยต้องตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลและผลลัพธ์ที่ได้จาก AI และรับผิดชอบต่อผลการวิจัยรวมถึงบทสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์

๓. AI ไม่สามารถมีสถานะเป็นผู้ประพันธ์ (Author) ในผลงานวิจัยได้ เนื่องจากขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรมและวิชาการ

๔. การใช้ AI ในงานวิจัยควรเปิดเผยรายละเอียดในส่วนวิธีการวิจัย (Methodology) หรือกิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) ตามหลักปฏิบัติทางวิชาการและข้อกำหนดของวารสารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๘ การใช้งานด้านการบริหารจัดการ

บุคลากรอาจนำ AI มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ภายใต้การกำกับดูแลของมนุษย์ โดยมีแนวทางดังนี้

๑. การใช้ AI ในการปฏิบัติงานควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมนุษย์ และต้องมีการตรวจสอบผลลัพธ์จาก AI ก่อนนำไปใช้ในการตัดสินใจหรือดำเนินการใดๆ
๒. การตัดสินใจที่สำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิหรือผลประโยชน์ของบุคคล ต้องมีบุคลากรเป็นผู้ตรวจสอบและยืนยันความถูกต้อง ไม่ใช่ AI เป็นผู้ตัดสินใจแต่เพียงลำพัง
๓. การใช้ AI ในงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ (PDPA) และนโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของมหาวิทยาลัยสยาม โดยต้องระมัดระวังมิให้นำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ฝึกฝน (Train) หรือป้อนเข้าสู่ระบบ AI สาธารณะโดยไม่ได้รับความยินยอม

หมวดที่ ๕ การจัดหาและพัฒนา AI

ข้อ ๙ การจัดหาเครื่องมือ AI

มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่จะกำหนดกระบวนการจัดหาและพัฒนา AI เพื่อให้มั่นใจว่าเครื่องมือ AI ที่นำมาใช้ในมหาวิทยาลัยมีความปลอดภัยและสอดคล้องกับหลักจริยธรรม โดยมีแนวทางดังนี้

๑. การประเมินก่อนจัดหา — ก่อนจัดหาเครื่องมือ AI มาใช้ในมหาวิทยาลัย หน่วยงานผู้ซื้อต้องประเมินความเสี่ยงตามข้อ ๕ และจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ
๒. การตรวจสอบความปลอดภัย — เครื่องมือ AI ที่นำเข้ามาใช้ต้องผ่านการตรวจสอบด้านความปลอดภัยของข้อมูลและความเป็นส่วนตัว
๓. การประเมินผลหลังใช้งาน — เมื่อนำเครื่องมือ AI มาใช้แล้ว ต้องมีการประเมินผลการใช้งานและรายงานคณะกรรมการทราบตามระยะเวลาที่กำหนด

หมวดที่ ๖ โครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี

ข้อ ๑๐ การพัฒนาและใช้งานโครงสร้างพื้นฐาน

มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่จะพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้าน AI อย่างต่อเนื่องตามความเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และการปฏิบัติงานของบุคลากรและนักศึกษา โดยมีแนวทางดังนี้

๑. มหาวิทยาลัยสนับสนุนให้บุคลากรและนักศึกษาใช้โครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี AI ที่มหาวิทยาลัยจัดหาหรือพัฒนาขึ้น เพื่อความปลอดภัย ความน่าเชื่อถือ และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
๒. การใช้งานโครงสร้างพื้นฐานด้าน AI ของมหาวิทยาลัยต้องเป็นไปตามหลักความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Data Reliability) และความคงทนของข้อมูล (Data Persistency) ที่เหมาะสมกับระดับความสำคัญของงาน
๓. มหาวิทยาลัยจะจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อรองรับการใช้งาน AI ตามความเหมาะสมและความพร้อมที่มีอยู่

หมวดที่ ๗ การกำกับดูแลและการตอบสนองต่อเหตุการณ์

ข้อ ๑๑ การกำหนดการใช้ AI ที่ห้ามดำเนินการโดยเด็ดขาด

มหาวิทยาลัยกำหนดให้การใช้ AI ในลักษณะต่อไปนี้เป็นสิ่งต้องห้ามโดยเด็ดขาด

๑. การใช้ AI สร้างหรือเผยแพร่เนื้อหาที่เป็นการหลอกลวง ละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

๒. การใช้ AI ปลอมแปลงเอกสาร หลักฐาน หรือข้อมูลเพื่อการทุจริต
๓. การใช้ AI สร้างเนื้อหาที่ละเมิดลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น
๔. การใช้ AI สร้างภาพ เสียง หรือวิดีโอปลอม (Deepfake) เพื่อการหลอกลวงหรือก่อความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กร
๕. การใช้ AI ทุจริตในการสอบ การประเมินผล การทำวิจัย หรือการดำเนินการทางวิชาการอื่นใด
๖. การใช้ AI ในลักษณะที่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อ ๑๒ การตอบสนองต่อเหตุการณ์

เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์จากการใช้ AI หรือพบว่ามีการใช้ AI ผิดวัตถุประสงค์หรือในลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๑ มหาวิทยาลัยมีแนวทางที่จะดำเนินการดังนี้

๑. การแจ้งเหตุ — ผู้พบเหตุต้องแจ้งคณะกรรมการโดยไม่ชักช้า ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่พบเหตุ พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
๒. การควบคุมสถานการณ์ — ให้คณะกรรมการดำเนินการระงับการใช้ AI ที่เกี่ยวข้องทันที เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายเพิ่มเติม
๓. การสอบสวน — คณะกรรมการจะดำเนินการสอบสวนหาข้อเท็จจริงภายใน ๑๕ วันทำการ นับแต่ได้รับแจ้งเหตุ
๔. การตัดสินใจ — คณะกรรมการจะวินิจฉัยและกำหนดมาตรการแก้ไข รวมถึงการดำเนินการทางวินัยต่อผู้กระทำผิด (ถ้ามี) ภายใน ๓๐ วันทำการ นับแต่ได้รับแจ้งเหตุ
๕. การรายงาน — คณะกรรมการจะจัดทำรายงานสรุปเหตุการณ์และแนวทางป้องกันการเกิดเหตุซ้ำ เสนออธิการบดีทราบ

หมวดที่ ๘ คณะกรรมการกำกับดูแลการใช้ AI

ข้อ ๑๓ การแต่งตั้ง

ให้อธิการบดีแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ขึ้น โดยมีองค์ประกอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร หรือผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลและขับเคลื่อนนโยบายด้าน AI ของมหาวิทยาลัย

ข้อ ๑๔ อำนาจหน้าที่

- คณะกรรมการกำกับดูแลการใช้ AI มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
๑. กำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ มาตรการ และกลไกการตรวจสอบในการกำกับดูแลการใช้ AI ในมหาวิทยาลัย
 ๒. ติดตาม กำกับดูแล และประเมินผลการใช้ AI ในมหาวิทยาลัย รวมถึงการจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
 ๓. ทบทวนและปรับปรุงประกาศนี้ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและแนวปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงไป
 ๔. รับผิดชอบในการสอบสวนและวินัยกรณีเกิดความเสียหายหรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์จากการใช้ AI
 ๕. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ด้าน AI Literacy และ AI Governance แก่บุคลากรและนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ ๙ การละเมิดและการดำเนินการ

ข้อ ๑๕ การละเมิดและบทลงโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศนี้ให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อบุคคลหรือมหาวิทยาลัย

กรณีบุคลากรฝ่าฝืน ให้คณะกรรมการเสนออธิการบดีเพื่อพิจารณาดำเนินการทางวินัยตามข้อบังคับและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กรณีนักศึกษาฝ่าฝืน ให้คณะกรรมการประสานงานกับฝ่ายกิจการนักศึกษาเพื่อพิจารณาดำเนินการตามข้อบังคับว่าด้วยวินัยนักศึกษา

ข้อ ๑๖ การรายงานเหตุการณ์

กรณีเกิดความเสียหายหรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์จากการใช้ AI ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลหรือความมั่นคงของมหาวิทยาลัย ผู้ใช้ต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบโดยไม่ชักช้า เพื่อดำเนินการสอบสวนและแก้ไขตามขั้นตอนที่กำหนด

หมวดที่ ๑๐ บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๗ การทบทวนนโยบาย

มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่จะทบทวนประกาศนี้อย่างน้อยทุก ๆ สามปี เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือมีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีหรือนโยบายที่สำคัญ ซึ่งคณะกรรมการอาจพิจารณาทบทวนก่อนกำหนดก็ได้ โดยคณะกรรมการจะดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการปรับปรุง

ข้อ ๑๘ การบังคับใช้

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๙

(ดร.พรชัย มงคลวนิช)

อธิการบดี

หมายเหตุ: การดำเนินการตามประกาศนี้ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับบริบทและทรัพยากรของมหาวิทยาลัย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจออกแนวปฏิบัติหรือระเบียบเพิ่มเติมตามความจำเป็น